Број 283. У Новом Саду у суботу 21. децембра 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празнике.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 нов. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од летка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Поравнање.

Настала је велика радост по новинама Угарска и аустријска влада споразумеле су се у питањима трговинским и ђумручким. Свакојако је и то нешто. Нешто, што је морало предходити оном што је главно. А главно је, да ту погодбу усвоје и сабори.

Каква је погодба, то још није продрло у јавност, јер су владе држале у највећој тајности тек преговора. То траје и данас.

Једно је свакојако сигурно, да је на крају попустила аустријска влада. Истина, полузванични извештаји тврде, да је у последњем часу нађена — нова основа. Но то је зато, да се не подигне бура против аустријске владе, која је попустила.

Ко узме у рачун, како су текле ствари последњег дана, у среду, одмах ће бити на чисто с оним, што се догодило. Министар-председник Сел изјавио је био да не може даље попустити. У том је био сагласан са целим угарским министарством. И он не би могао и не би смео попустити, а да се пре тога не споразуме са својим министарским друговима. Но то није учинио, јер је био у Бечу и ствар се свршила за неколико сати.

Друкчије је са аустријским министарством. Истина и министар председник Кербер је изјавио, да не може даље попуштати. А и он је то учинио договорно са аустријским министарством. Али кад се у среду по подне вратио од краља, он је сазвао у министарску седницу своје другове, и после те седнице дошло је до поравнања. Значи, аустријска влада је попустила. А она нова погодба, о којој се говори, то је тек форма, да се против аустријског министарства не дигне бура. Да јој не пребацују у сабору како је попустила и изневерила аустријске интересе. У ствари се ништа ново није могло удесити, јер за то није било ни времена.

Овако стоји данас ствар. Но кад тако стоји, тешко је и замислити, да ће аустријски сабор пристати на ово поравнање. Биће без сумње буре и у угарском сабору, јер је и угарска влада доста попустила, више, но што је то мило опозицији. Али у угарском сабору може још рачунати министар председник на већину. Та владини листови славе га и данас, као победиоца. Али су чим ће изаћи Кербер пред аустријски сабор?!

Аустријски сабор би врло тешко пристао на поравнање, па да је то поравнање баш и нешто згодније по Аустрију. Јер је ту умешано и језичко питање. Али овако је положај Керберове владе још већма отежан.

Сви су изгледи, да ће Аустрија хтети да реши то питање мимо сабор. Простом царском наредбом, на основу §. 14. Но ту ће се излећи две велике тешкоће. Прво ће аустријски сабор живо устати против тога. Јер §. 14 аустријског закона од 1867. г. којим се мења устав, опредељује ово: Ако је журна потреба и тиче се питања, које иде пред сабор, а сабор није на окупу, онда се може то питање привремено решити царевом наредбом по пристанку целе одговорне владе. Но изрично се вели и то, да се ова питања не могу тицати промене уставних наређења. И губе важност, ако ту наредбу не изнесе влада пред први доиду ћи сабор, или је ма која кућа сабора не прими.

Види се, какве огромне тешкоће стоје на путу да се ово питање реши на основу §. 14. Но не само у Аустрији, него ће и у Угарској наићи ово питање на огромне тешкоће. Јер и угарски основни закон (XII. зак. *чланак од 1867. године*) изрично установљава, да Угарска може и сме склопити оваке нагоде само са аустријским сабором. Шта више тај законски чланак тражи, да и у Угарској и у Аустрији мора владати уставност ако ће међу њима да буде заједнице.

Из овога се види, да трговински ђумручки уговор између Аустрије и Угарске није још ни из близу решен. Погодба обе владе је само први корак, који нема ни какве вредности, док је не усвоје оба сабора. А данас нема никога, ко озбиљно верује, да ће се то догодити. Криза је дакле само одгођена, али решена није. Шта више, положај је тек сад постао озбиљан. То морају признати сви, који хоће и смеју да буду искрени.

Хрватске опозиционалне странке у Хрватској и Славонији.

Хрватска опозиција добро зна, да ако и не увек, али врло често читава политичка ситуација зависи од држања Срба. И та опозиција пребацује, што су Срби посланици на страни грофа Хедерварија, али та опозија ипак неће да ради онако како би дошло до споразумног рада између Срба и Хрвата.

Хрватских опозиционалних странака има у Хрватској и Славонији три. „Независна народна странка“ којој је духовни отац Штросмајер, а главне вође Др. Шиле Мазура, др. Маријан Деренчин, др. Амруш, др. Фран Врбанић и др.

Ова странка је кроз клерикална и њен главни орган »Obzor« је прави језуитски лист, нарочито је интересантно држање овог листа према нама Србима. Једанпут пише о нама врло лепо да се човек управо чуди и не може да верује да то „Obzor“ доноси, а час опет и не признаје нас него нас назива грчко-источњацима и другим називима. Управо језуитски!

Ова странка је јако пала и сад су присталице од интелигенције хрватске јенино попови. При задњим изборима за сабор увидела је ова странка, да ће бити тешко борити се, па се склопила коалиција са нечистом странк м права па ипак једва је продрло пет њезиних присталица. Истина ко познаје прилике у Хрватској и Славонији те како се обављају избори, тај зна како је тешко продрети опозицијоналцу, но најглавнији чланови ове странке нису се дали ни кандидирати н пр. Др. Амруш и др. Мазура.

У питању према нама Србима рекли смо како се понаша ова странка, па онда није ни чудо да је и »Obzor« врло много крив задњим оним жалосним догађајима у Загребу.

Је ли онда чудо, да ми не само не

ПОДЛИСТАК.

Дру Змају Јовану Јовановићу

1832.—1902.

У народној борби не броје се дани,
А године лете, као магновења,
И век прође. Једни — славом увенчани,
А други — у глибу народног презрења.

Зар већ седамдесет? питамо се данас,
Не верујућ' чисто, да Змај старит' може.
Не дамо да стариш, млад остаћеш за нас
Још дуго и много! (Услиши нас, Боже!)

Млад по родољубљу, истрајном прегнућу,
Којим и сад јоште у бој смело хрлиш;
Млад по духу свежем, загрљају врућу,
Којим у старости, омладину грлиш.

Млад по снажном звуку своје златне лире,
Којом на махове и сад још нас сладиш;
Млад по свежој снази божанске сатире,
Којом порок шибаш, а врлину садиш.

Е па зар је чудо, што у таквом раду
Неуморно вредном, неисцрпно бујном,
Годинице многе, као тати се краду,
И старост нас снађе брзином нечујном.

Твоје борно чело данас ловор краси,
Српчад руке сухе побожно целива,
Народ благосиља твоје седе власи
И моли се Богу: одржи Га жива!

У народној борби не броје се дани,
А године лете, као магновења.
И век прође. Једни — славом увенчани,
А други — у глибу народног презрења.

Из „Срп. Домаје“. Славко Милетић.

КАКО ТРЕБА ДА ПОСТУПАМО СА ЛЕЧНИКОМ.

Можда ће горњи наслов мало чудноват изгледати, јер би природније изгледало питање: Како треба лечник са болесником да поступа? Но кад се узме у обзир, да лечник обично зна, како ће поступати са болесником, а многи болесници па и велики део публике не знају, или неће да знају, како треба са лечником поступати, то држим да неће бити згорег проговорити коју реч о наслову — а горње питање је заиста оправдано.

Болесник тражи свагда од свога лечника неки начин, како да га лечи, и којим би начином дошао до свога порушеног здравља, а врло многи болесник не помишља да је и он и његова родбина, околица итд. лечнику неки начин неку форму дужан одати, да тиме сачува па можда подигне углед свога лечника а у корист своју и човечанства. Онде, где се те форме спрам лечника не одржавају, онде пати и лечник а још више болесник.

Разуме се да су ови редци упућени широј публици, образованом човеку налаже његова интелигенција, када ће, како ће и ком ће лечнику своје најскупоценије добро — своје здравље поверити.

Пре свега, када треба питати лечника за савет? То питање је заиста од врло велике важности, и многи врло многи плате главом, што је или он или његова најближа околица грешила у томе питању. Наш свет зове лечника тек онда, кад је болест у свом највећем јеку, па онда га зове само једаред и држи да је с тим све учинио. Погрешно је разуме се и једно и друго. А шта су узроци тих погрешака? Узроци су, што наш свет још увек верује у бабе и врачарије, ту се и врача и баје, зове се и бабица и берберин, па кад се увере да ништа не помаже, а болест, разуме се, иде све на горе, онда се тек зове лечник. Па ако болеснику за неколико сати није боље, онда се ни он више не зове. И кад болесник умре онда родбина и околица кука и јауче, а теши се с тим: »Све смо пробали«, и незнају, да би боље било да нису »све« пробали, него да су позвали лечника онда, кад је требало.

Други опет зове лечника чим му што но вели један мој старији колега оде црево на лево, а с тим мој поштовани колега хоће да каже, за сваку ситницу и маленкост. Разуме се да и то не ваља, као што не ваља ни златна средина између ова два екстрема, него лечника треба онда да зовемо, кад приметимо да се на нама или у нама нешто дешава, што се заиста разликује од нашег нормалног здравственог стања. И то би био прави тренутак кад ћемо лечни-

можемо имати симпатија за ову странку него морамо бити и у борби са њом.

Какво је држање имала ова странка при задњем саборском заседању кад су при индемнитетској расправи дошли и септембарски догађаји на претрес било је већ у „Застави“.

„Нечиста странка права“ има захвалити свој постанак др. Антуну Старчевићу. Име овог човека познато је на жалост сваком Србину али са врло рђаве стране. Старчевић је мрзио попове зато и није могао радити заједно са обзорашима него је створио нову странку, којој је дао име „странка права.“ Програм је ове странке да се уједине под именом Хрватска Славонија, Далмација, Међумурје, Река, Босна и Херцеговина, Истра, Крањска Корушка и Штајерска и то — у оквиру монархије.

Старчевићу нису постојали ни Срби ни Словенци, браћа Словенци нису за њих ништа друго него „горски Хрвати“, то мишљење и данас дели још велики део странке права и нечисте и чисте. Из горњег програма види се најбоље шта је хтео Старчевић

Странка права распала се је после на два дела на „нечисту странку права“ којој је главни орган „Hrvatska“ или како се пре називала „Hrvatska domovina“ због чега су ови и звани „домовинаши.“

Ова странка има у сабору четири члана, а главне вође ове странке јесу Грга Тушкан, Др. А. Харамбашић, Фран Фолнеговић и др. Њено држање спрам нас Срба много је горе него држање обзораша, но бар је искренија т. ј. они нас отворено не признају и ми смо им само грчко-источњаци или тако звани Срби. И ова странка је увек радила против нас па разуме се и при задњим догађајима у Загребу.

Напослетку остависмо, да споменемо „чисту странку права“ којој је вођа Др. Јозеф Франк похрваћени Чивутин, а главни орган је „Hrvatsko Pravo.“

Програм ове странке је у главном исти као и нечисте странке права. И ова странка ради на оснивању велике хрватске „од Триглава до Балкана“ само што она још и Црну Гору убраја у то „хрватско државно право.“

Ова странка је, на жалост, добро позната српском народу. А главни орган „Hrvatsko Pravo“ је пун свакаких погрда на све што је српско а нарочито Др. Јозеф Франк је добро познат, као прави наследник Др. Анте Старчевића и као „највећи живући Хрват.»

Је ли дакле какво чудо, да српски народ у Хрватској и Славонији не може имати ни трунка вере у такве странке и њене вође од којих странака једна и то обзорашка пружила прилика да искусимо њену владу под баном Ивана Мажуранића. Но ипак српски народ не може трпити данашње стање, зато ће они након горка искуства под Куеном Хедерваријем, опет подићи свој глас. Наш ће народ озбиљније радити, он неће бити, нити може бити у странци грофа Куена Хедерварија, али неће тако лако натрчавати ни оваким опозиционим странкама. Српски ће народ наћи начина да заузме положај, са кога неће никоме натрчавати. А већ и не сумњамо да ћемо дочекати: време и наше право.

Родољуб.

Саборски одбор.

Извршена је одлука сабора, да се професори карловачке гимназије изједначе са новосадским.

Поводом ствари проф. Поповића одлучено, да се умоли патронат карловачке гимназије да саборском одбору стави на расположење сва акта у тој ствари и сва акта о организацији, правима и дужностима патроната, па и имовно стање гимназије, како би се тачно знао делокруг, права а и дужност патроната, а пошто фондови народни дају на издржавање гимназије $^2/_3$ укупних потреба то ће се изаслати један члан саборског одбора да извиди како куратори рукују са тим иметком, да се види не дешавају ли се ту какве неисправности

По извештају др. Жарка Миладиновића о прегледању рада у народним канцеларијама извидило се да су силни послови заостали. С тога је потребно, да се успостави место II. бележника а код књиговодства три вежбеничка места и то привремено А та места да се стечајем попуне. Тим је поводом одлучено да чиновници раде од 8—12 и од 3—6 по подне. Секретар да прима странке само до подне. Чиновници имају празнике цео дан и то два дана Божића, Богојављење, св. Сава, два дана Ускрса, два дана Духова, Спасово и своје крсно име и велики петак. У остале свечане дане и недеље раде од 8—10 до подне.

Упућено књиговођство, да удеси како би се новац народним фондовима могао слати путем пошт. штедионице.

Одлучено да од 1. јануара има да се покрене „Српски митрополијски гласник“, који би излазио сваких 14 дана на једном табаку, а по потреби и више уз годишњу цену од 5 круна или полугодишњу од 3 круне и да се о томе известе све автономне власти.

Стање Срба у Старој Србији.

Прашки „Narodni Listy“ имају из Солуна овај извештај:

Турски предлог за реформе није задовољио никог, па ни Турке, који мисле да се „ђаурима“ много даје, ни хришћане, јер они тим реформама ништа не добивају, ни кад би дословице биле уведене.

Сад нешто о комисији за реформе и њеном раду.

Комисија је одпутовала из Солуна у Скопље, где је свечано дочекана: валија косовскога вилајета, заповедник војске пред војском, жандари, виши чиновници и ђаци свих школа турских и српских, даље, српски митрополит Фирмилијан и бугарски владика Синесије, — сви дочекаше комисију.

У комисији су: Хусејан Хилми паша, као председник и инспектор свих шест вилајета европске Турске. Даље, Назар паша, султанов ађутант. Нуредин бег, начелник министарства финансија, Ихсам бег, председник државног савета и даље секретари Фенк и Субхи и султанов ађутант Назим бег.

Прва наредба комисије по доласку у Скопље била је, да се порезници разлете по читавој земљи и наплаћују порезу. Добар почетак! Комисија није до сад примила ни једне депутације из народа, но само српског митрополита и бугарског владику. Остали свет и не зна о тој комисији, јер султаново писмено о реформама није обнародовано нигде у косовском вилајету, нит је народу јављено да комисија долази.

Турски редифи (резерва) сазвани су пре времена под оружје, да би одржавали ред и безбедност, но они разумевају свој задатак тако, да сељацима пале куће, отимају стоку, једу њихову храну, силују њихове жене и ћери, краду и плене све, што им до руку дође.

У гњиланској околини Срби страшно пате од Арнаута. Истина, неваљали старешина Девал бег, отпуштен је из службе, али то није много помогло, јер се необуздани Арнаути никога не боје, и сред бела дана чине Србима зулуме.

У оним крајевима косовског вилајета, где има бугарских подкомитета, и сад се још силом изнуђавају новчани прилози за потребе устанка. Бедни мађедонски Словени плаћају на три стране. Турцима порезу, Арнаутима отимачину, и Бугарима „добровољне прилоге“ за устанак, ко не да, губи главу.

У селу Кучкову, код Скопља, убише Арнаути једном Србину два сина, запалише му кућу и одагнаше 200 оваца.

У Поречу, у битољском вилајету, појавила се нова бугарска чета комитетска. У Поречу има 20 села, све српских, и то су убеђени свесни Срби. Бугарски усташи почињу свој рад тим што Србе приморавају да се признаду Бугарима и даду прилоге за устанак, а турске власти гоне усташе тако, што Србе, на које су усташи насртали, глобе и затварају.

ка позвати и за савет упитати.

Коме је могуће, тај треба да има свог лечника, коме ће од времена на време отићи или ти у свој стан позвати, и онда, кад није болестан, и то из разлога тога, што ће лечник његову нарав и природу тим начином упознати, те ће му бити и лакше у случају болести лечење предузети. А уједно ће лечник дотичнога можда и упозорити на неке ствари које за сада нису болесне, но могу се лако разболети, па ће тако са добрим саветом лакше можда нешто сачувати од болести него што би после, кад се заиста разболе, поправио. Више хасне имаш ако своје имање сачуваш, него ли да надокнађаваш оно што си изгубио.

Погрешно је мењање лечника, т. ј. данас једног, прекосутра другог, а после пет дана трећег. То неваља, прво зато, што онај други лечник не зна, како је први лечење започео, но наш свет тому обично доскочи, што изнесе овом новом лечнику рецепте од првог, што је међу тим врло мало, јер овај други лечник не може знати, како је тај лек упливисао на болесника, и како га је исти подносио, а друго, мењање лечника је доказ, да болесник и његова околица нема поверења у првом лечнику, па кад нема у првом, неће зацело имати ни у другом, ни у трећем, те на тај начин пати само болесник, јер се ни једном лечнику није дозволило и дало макар мало времена, да болест прати и болесника посматра.

Наш свет захтева од лечника, да са једним ударом болест отклони, и заборавља, да лечник није свемогући, него само обичан човек, који је свој живот и рад тому посветио, да изучи ону науку, помоћу које ће болеснику помоћи, да полагано опет до свога здравља дође, па често долази и у ту прилику, да мора чак и нестрпљење болесниково да лечи, јер зна, да би у неким случајевима брзим лечењем болеснику више одмогао него ли помогао. Зато се треба ослонити на лечника у свему, и поклонити му потпуно поверење, а не тражити од њега да буде неки врач, који ће са једним ударом палице чуда учинити и болест растерати, као што би се могао лопов с батином од куће отерати.

Болесник оздрави! Радује се, јер се опростио болести и — лечника! И шта сад долази? У место да болесник бар још дваред или и више пута свог лечника посети, и да му јави. како се после болести осећа, колико се оснажио и т. д. он се изгуби тако, да га ни с фењером наћи не можеш. То не би ваљало чинити, из разлога тога, што је тиме лечнику, који је истога болесника неговао, надгледао и лечио као своје најрођеније, ускратио од даљег бар донекле надгледања после болести, јер би лечник тим посматрањем имао прилике да се увери о добром начину лечења исте болести, лечник би и из тога учио и усавршавао своје знање, стицао би искуства, а само у корист болесног људства. Лечник би имао моралног права да захтева од свог болесника који оздравља, да га још који пут види, а болесник би зацело могао ту тако малу по њега скоро незнатну услугу свом лечнику учинити!

Да, да, али ту је често други узрок, зашто лечник више не види свога болесника, који је оздравио. Све би још како тако лепо и красно било, само да није — плаћања! Лечник, он је зато на свету, да лечи, ако треба, он ће и у поноћ из постеље устати, те се створити на сокаку, у алмашком крају, помоћи ће болеснику, можда ће му и живот спасти, и сутра дан тај исти болесник не воле више ни да те сретне на улици јер треба и платити!

Кад се купују жуте ципеле, чипке, свилене мараме, рукавице, дукати око врата, дуван, кад се иде адвокату, инжињеру, попу, учитељу, то све иде за готов новац, само лечнику не, ту је вечити кредит!!

Они који не знају те треба поучити, а оне који заборављају те треба потсетити, да лечник много труда и новаца утроши, док дође до тога, да постане лечником. Данас је медицинска наука толико разграната, данас се од лечника толико захтева, да је са свим оправдано што мора после свршених гимназијских наука још 7—8 година проводити у науци по

Једино католичка пропаганда напредује и шири се у тим крајевима; у Призрену и Пећи подигнуте су за новац са стране католичке школе, а у Пећи биће подигнут католички „клоштер“.

Сеоба Херцеговаца у Америку

У »Дубровнику« има допис из Златног Прага, који говори о исељавању Срба из јужне Херцеговине у Америку. Како је овај допис у сваком погледу занимљив, доносимо из њега главна места:

»Каква је велика промјена (али не на боље!) настала у читавом нашем приватном и јавном животу од доба окупације, о томе говорити било би излишно; што нам је нова влада донијела, свакому је познато. Њена не народна и неискрена политика радила је од првих дана наопачке: мјесто да укида оне институције у земљи, које су на путу правилном културном и економском развијању народном (аграрно питање). и ради којих се је народ озлојеђен због биједе и сиромаштва бунио и дизао — а тим непосредно и окупацију произвео — она се окомила на корисне и ваљане нар. културне институције (самоуправу цркве, српске народне школе), надокнађујући их својим институцијама, из којих заудара непријатан и народу одвратан дах. Пошљедице таква управо непријатељске управе, већ се показују у живим бојама. Али ниједна није за наше народно биће осуђија и погибељнија, ниједна појава не оптужује јаче пред свијетом и праведношћу нашу окупаторку, као огромно исељавање домаћега становништва. Заиста најјачи и најтежи документ све незрелости једне управе која није кадра, да тако мали број становника уздржи и преживи на једном тако великом територију као што је Босна и Херцеговина! И још се хвали некаквим економским напретком земље! Зар је то економски напредак, када све мањи и мањи број људи може преживјети у тим двјема српским земљама?

Не спомињимо онај велики покрет у Бос. Крајини за сеобом у Русију, не спомињимо ни скорашње пађеничко исељавање из Херцеговине у Србију en masse, зауставимо се овога пута само код сеобе у Америку, због које слаби, пропада јужна Херцеговина, нарочито Требиње. Узмемо ли само на око број српско-православнога становништва, 14.000 душа, и број исељених момака у Америку за пар пошљедњих година, 2000, ту видимо, да нам нема једнога читавога покољења, да немамо очева будућој генерацији. Не одлазе нам само очеви (који се слабо повраћају) будућег кољена, но и најбоље радне силе на нашој груди. Малена је сума америчког блага, које они, кидајући од уста својих, спреме својима, да буде одмјена за њих саме. Та сума не може ни да се изједначи са оном свотом, коју они на пут понесу. Кад би о том премишљали наши људи, увидјели би, да за нас Америка није обећана земља; домаћи трговац увидио би да не ће бити сељака који ће у њег пазаривати; православни свештеник да не ће бити паствe, којој је он позван да пастир буде; Срб учитељ да не ће имати младих Срчића јер им очеви одоше итд.

Познато је, да наши људи не знајући језика ни заната, већим дијелом као и остали словенски радници (Чеси, Руси, Пољаци, Словаци) раде само најтеже послове, којих се амерички, енглески и њемачки радник гнуша (рудокопи, тунели, канали, прављења цигарета итд.). Да тамо живи, као човјек не би смио живјети, да га тамо употребљавају као живинче које мисли, али не говори — јер не зна — најбољи је доказ то, што често чујемо, како болест међу њима царује, те што оне, који се повратише и не подлегоше, видимо измождене. слабе. Само тај факат, да их је толико удаљено и одсјечено од нашега народног тијела, не само за пар година но за увијек, треба да буде јак разлог покретању живе акције против сеобе у Америку.

Увиђамо све пошљедице те сеобе за своје националне интересе, погледајмо сада мало ближе на оне економске, практичке. Тим ћемо моћи да побијемо, оне занешене обожаватеље америчких лира, када овдје виде суме, за које мисле, да их ни сам Рошилд нема.

Нашег свијета иселило се око 2000 људи, ти су требали 2000 путних листова.

1500 изданих од бос. владе по 1 ф.	1500 ф.
500 издани од босан. владе разних који бјеже од војне службе по 10 ф.	5000 ф.
свега:	6500 ф.
Трошак пред пут: куфер, одијело. чашћење пред пут, најмање по 30 ф.	60.000 ф.
Путни трошак minimum á 250 ф.	500.000 ф
Интерес само на једну годину, јер се обично узајмљује новац поврх непокретнина по 10%	50.000 ф.
свега:	616.500 ф
Узмимо да сваки радник код нас заслужи себи прехрану и још 50 фор., да ваља за кућу, то губимо	100.000 «
Сувише коресподенција овдје из Америке	2.000 «
	118.500 фор

Дакле Америка наш мали котар стоји за пар година 718.000 фор. Скоро 50 фор. америчког бремена спада на стару и младу, мушку и женску главу у котару.

Узмимо још интерес, који се плаћа на суму позајмљену за пут, по више година, и онда да би ти исти исељеници за свој повратак требали других 500.000 фор и онда упитајмо себе шта је Срб у Америци? — Радник. Па онда, је ли могуће раднику пролетару толику суму стећи тако лако, а камо ли још слати много својим на дому? А и оно шљање до сада мало је и врло несмишљено: обично пар лира: бабу да купи боцу ракије, мајци каве и шећера, сестри минђуше, снахи бурунџушку. Мало који другачије.

Травуњани, будите јунаци и остајте код куће! На муци се познају јунаци — причаху наши прадједови. Марко и Милош.“

Политички преглед.

Отказ трговачког уговора између Аустро-Угарске и Италије. Јавили смо већ, како је званично саопштено, да је Аустро Угарска отказала трговачки уговор Италији, и да овај по том важи само до 31. децембра 1903. год. Талијански листови врло равнонушно говоре о овом отказу. Наглашују, да је овај уговор пружао више користи Аустро Угарској но Италији, јер је Аустро-Угарска уважала грдну количину дрва и угља у Италију. Признају, да је Италија опет уважала велику количину вина у Аустро Угарску, али веле. Италија ће то вино продати и у Француској и другде. Највећу пак штету отуда да ће имати далматински производници вина, јер они своје вино неће моћи продавати, док га не помешају са белим талијанским вином. На крају се надају талијански листови, да Аустро-Угарска при новим преговорима неће одвише затећи те можда довести и до економског рата. Неће бити, да је Италији баш све свеједно, хоће ли своје вино уважати у Аустро Угарску или не.

Реформе у Црној Гори. „Глас Црногорца“ саопштава у службеном делу овај указ: „Драги војводо Ђуро Церовићу! Увођење новијех закона по судској струци које сам Својим потписом потврдио на Никољдан и потреба стручног примјењивања истијех, побудише ме да изведем велике промјене у судству по цијелој Држави, а нарочито да измијеним особље Мога Великога Суда новим, стручним силама.

Стављајући, усљед тога, Вас и Ваше другове Моје вјерне Великосудије: Сердара Рада Пламенца, Сердара Јагоша Радовића, Марка Вукотића, Пера М. Јовићевића и Јована Лазовића у стање покоја са пенсијом која Вама и Вашијем друговима припада по закону, осјећам пријатну дужност изрећи у првом реду Вама Моје Највише признање и Моју Владарску захвалност на дугогодишњем ревносноме и савјесноме предсједавању највишега Суда у земљи, као и на пређашњем Вашем раду по различитим тешким звањима на која Сам Вас кроз четрдест година Вашега службовања позивао и у којима сте једнаком ревношћу служили Господару и Отачаству.

Молим Вас да и поменутијем Вашијем друговима изречете у Моје име најтоплије Владарско признање за многогодишње ревносно и савјесно сарадовање у тешком и часном задатку дијељења правде Моме народу као највише Судије у Земљи.

Желећи да дуго и дуго година проживите у здрављу и заслуженоме миру остајем и на даље Ваш благонаклони. Цетиње, 6. децембра 1902. Никола с. р.“

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком 1903. год. ступа „Застава“ у 38 годину.

Наша „Застава“ у последње време коракнула је напред, кад је почела излазити на 6 страна, а надамо се, да је њезин политички уплив почео то све јаче да се шири, не само у нашем народу но и ван народа нашег, нарочито у Словенству.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин имаћемо пред очима народне интересе.

Молимо пријатеље „Заставине“, да се својски заузму за ширење нашег листа. „Застава“ излази по старој претплатној цени, али сад већ редовно на 6 страна и доноси у додатку приповетку или роман у продужењу, осим у бројевима од петка. Сви нови претплатници чим пошљу претплату за I. четврт 1903. добијају до нове године „Заставу“ бесплатно.

Ми смо показали, да све повећане приходе, употребљујемо само на развитак „Заставин“, а то ћемо чинити и даље.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ **народне бројеве од петка.** Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње, а на три месеца 1 крупа.**

Иначе је цена „Застави“ 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Претплата се шаље најлакше поштанском упутницом.

У Новом Саду, 12. децембра 1902.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Велика издаја. Под овим насловом доноси „Дубровник“ на уводном месту о томе, како је обустављена парница против Фабриса и другова. Он пише: „Лицем на Бадњи дан у 11 сати пред подне ђаше хитрим кораком према кривичним тамницама неколико отмених особа. Ко их је срео, могао је да им чита на лицу неку особиту радост. Шта се

великим варошима, где се медицинске школе налазе. Па зар му тај труд тиме треба наградити, што нећемо више после болести ни да га сретнемо на улици?

Онај сиромах, који заиста није у стању свог лечника да награди, тај треба то да му каже, и нека буде уверен, да ће га сваки лечник опет зато лечити, и да неће за свој труд ни крајцаре тражити.

Но они који могу да плате, то треба и да учине. Лечника треба платити одмах чим лечник болесника прогласи здравим. Ко то није у стању да учини, тај треба свом лечнику на његовом труду да се захвали и да му саопшти да ће му његов труд тада и тада наградити.

И најпосле споменућу још једну погрешку, а та је читање књижица о разним болестима и њиховом лечењу. Те су књиге обично писане ради »кшефта« јер болесник се из њих зацело неће помоћи, шта више нашкодиће самом себи. Но тиме греши и према свом лечнику, јер би хтео да га надмудри и да буде паметнији од њега. Нема сумње да такових књига има и добрих, те и сами лечници препоручују, но то су само оне књиге које упућују народ и свет, како треба чувати своје здравље (хигијена) а све остале, које се не баве искључиво са овим питањем, погрешне су.

Др. Ђура Трифковић.

догодило? питао је радознали свет, али они — који су се приближивали тамницама — не имађаху времена ни да одговоре: Фабрис слободан! Тројановић слободан! — Као електрична искра пронесе се глас по граду, али пре но што су се могли примаћи тамницама сви они, који су желели да виде бивше ухапшенике, беху ови на слободи, а њихови пријатељи, који су их сретали путем, стискаху им десницу у знак весеља. Жица пак однесе по свету радосни глас, на који са свију страна још и данас стижу изрази опће радости према нашем уреднику и господину Тројановићу. — Свршио се ето и овај сензационални процес, а ми се и данас у чуду питамо, како је било могуће и почети га. — Било би врло интересантно сазнати разлоге, које је царско-краљевско државно одветништво навело, кад је одустало од даљег прогоњења, јер ако је по мишљењу царско-краљевског државног одветништва садржај инкримиране песме имао у себи критерије злочинства велике издаје назад два месеца, имао их је и сада, кад се решило да се од даље истраге одустане. — Вредно је истакнути још једну чињеницу о овој парници. — Ослобођење апшеника и свршетак истраге зависио је о испиту бившег сарадника „Срђа“ господина професора Л. Зоре, а то изваћамо из тога, што је царско-краљевско државно одветништво одустало од истраге после његова преслушања. Без сумње је важност испита професора Зоре била позната почетком истраге, па зашто се није тај сведок пре позвао, да се тим прекрати истражни затвор невиних апшеника. — Сличних питања било би још неколико да се постави, али их испуштамо до боље згоде“.

Црногорци за свој занатлијски подмладак. Читамо у „Гласу Црногорца“: „Међу неколицином наших млађих чиновника покренута је ту скоро мисао о оснивању „Фонда за потпомагање трговачког и занатлијског подмлатка“, којему би била задаћа да н. пр. шиље нашу добру сироту децу у свет на изучавање сваковрсних корисних заната и трговине, да тима нашим будућим младим, вештим и искусним трговцима и занатлијама, домаћим синовима, пружи доцније средстава за отварање радња, успешно трговање и вођење заната и т. д.

Кад се зна у чијим је рукама сва наша трговина с врло малим изузетком, а нарочито трговина на мало и различити занати, (у рукама Арбанаса. Пр. ур. „Заставе“.) разумљиво је што је ту замисао прихватио сваки, на кога се тај *одбор до сад обратио*. Особито ударише темељ и обећаше и за у будуће моралне и материјалне потпоре тој замисли г. г. чланови скорашњих привремених контролних комисија, из чије је средине она и поникла.

Друштво „Цетињска Читаоница и Горски Вијенац“, које је у место венца на самртни одар свога бившег председника пок. Ђура Поповића, приложила на ову добру ствар 30 круна, уписавши га тиме за првог утемељача, и место венца пок. Јову Дречу — како се то и у скупштинском извештају износи — прилог фонду од 20 круна.“

Истичући још пуно сличних прилога на место венца, продужује „Глас Црногорца“ овако:

„Истичући с похвалом ове лепе примере, одбор тога фонда препоручује овај начин одуживања успомени на своје миле и драге, јер је овакав венац вечит и несрављено трајнији од којекаквих трошних венаца за које пунимо Несрбима џепове“. — Било би време, да се и код нас почне озбиљније прилагати на разне корисне фондове — у место венца.

За похвалу. Госп. Риста Вукановић, академски сликар и управитељ српске сликарске школе у Београду даровао је српском девојачком интернату у Загребу велику, уметнички дивно израђену и богато уоквирену икону „Заведеније Богородице“, који је празник крсно име интерната. — Икона приказује улазак Богородице као трогодишње девојчице у храм јерусалимски. Света девојчица успиње се степеницама у храм божји, праћена радосним погледима срећних родитеља, својте и својих другарица. На вратима храма дочекују је са страхом и поштовањем прво-свештеници јерусалимски. Икона је мајсторски израђена и прави ванредан ефекат. Питомицама интерната, а и гостима, који завод походе, дата је прилика да уживају у раду Србина уметника и да се крепе надом у бољу будућност српску, видећи да Срби и на пољу уметности красно напредују.

Добротворна задруга Српкиња у Загребу и управа интерната погађају жеље свију Срба, који воде рачуна о напретку народном, када на јавност износе захвалницу, коју су послале госп. Вукановићу: „Примили смо ваш дивни, скупоцени и свесрдни дар, продукт уметничке кичице Ваше и света нам је дужност да Вам се најсрдачније захвалимо. Ваша икона служи на част уметности српској и ми смо срећни, што је често посматрати можемо. Она тајанствено делује на душу питомица, а нас крепи у нашем настојању да српском народу однегујемо кћери, оружане знањем и врлином, а уз то задојене светом љубави према вери праотаца наших и милом народу српском. Будите уверени да сте својим даром дали велики прилог на олтар просвете и напретка народног, а то нека Вам је најлепша награда за Ваш велики труд и љубав, коју сте нам учинили. Од срца желимо да Вас Бог поживи још много љета на понос уметности српске!“ —

Пешице на северни пол. Како из Буфала јављају, тамошњи житељ Ле Ру, одважио се на једно врло дрско дело: Хоће пешице да стигне на северни пол. На том путу ће га пратити Норвежанин Оливијер Хавзан и два ескима, које је за тај пут погодио. Огромну хладноћу мисли да издржи на тај начин, што ће се ранити само биљем, јер је доказано, да онда човек подноси много јачу зиму, но кад се храни месом. Кад му понестане биље, хватаће са друштвом рибе, те ће се тако хранити. Цео пртљаг биће му једна кола, управо саонице, натоварене поврћем, а њих ће вући шест северна велика пса. Свој пут пешице почеће из Сан-Франциска.

Ужасан земљотрес. Из Петрограда јављају, да је онај земљотрес, који је разрушио Андижан, станицу закапијске жељезнице, био много ужаснији, но што су прве вести јавиле. 23. децембра п. н. осетили, су се три потреса, који су тако снажни били, да су се вагони жељезнички кренули и далеко отишли. — Већ после првог потреса станица се у пола већ срушила била, на жељезничком путу појавили су се већи отвори, те је чиновништво одмах брзојавило дирекцији, да је станицу затворило. У вароши је становништво већ било после првог потреса јако преплашено, други потрес починио је права чуда. Само у руском делу вароши остале су некоје зграде читаве, а у турској су скоро све порушене. Варош пружа ужасну слику пустоши. Становништво је узалуд бегало на улице, јер их је и ту сустизало камење, парчад зида, греде с куће и т. д. До сад је из развалина извађено осам стотина људских жртава, но мисли се, да је њихов број још знатно већи. Штета износи више милиона. А што је најгоре, потреси земље још нису престали. Са првим потресом била је јака бура и ужасни пљускови, који и сада трају. Прва помоћ дошла је пострадалима из вароши Оса. Донесена им је храна и одело, но то је све мало. Грдан је број оних, који осташе без куће, кућишта и ичега и само могоше да спасу голу душу.

При издисању променуо веру. У Темишвару у касарни Фердинандовој једногодишњи добровољац правник Стеван Балог, Јеврај, испалио је себи у груди један метак. После два сата нађоше га још у животу. Поред њега је лежала цедуљице, коју је сам написао, како жели, ако одмах не умре, да га покрсте у хришћанску веру. Дозван је одмах свештеник Теферт, и кад је Балог и усмено поновио своју молбу, овај изврши на њему чин покрштења. Балог је пренет за тим у гарнизонски шпитаљ где је после неколико тренутака умро. Узрок самоубиству је несретна љубав према једној хришћанској девојци.

Црначке пословице. Дојучерашњи људождери, Црнци у Америци, имају исто тако лепих пословица, као и стални културни народи у Европи и Азији. Један немачки лист доноси неколико пословица покупљених код црначког племена Суахили у немачкој Источној Африци. Ево их: „Није свако човек, ко носи штап“. — „Оставити чекић не значи још да смо с кованьем гвожђа готови“. — „Не играј се с дивљом мачком!“ — „Во се не купује по трагу“. — „Не кроје се хаљине детету, пре него што се родило“. „Пут изгубити, значи добро га пазити“. — „Ко носи ожиљак, не заборавља ране“. — „Ако дете силом тражи нож, подај му га!“ — „Ваља чамац само одрешити, а он ће се разбити и сам о стене“. — „Нема врата, које се не могу отворити“. — „Ко по суву хоће да гњура, одераће нос“. — Тако умствују — дивљаци.

Тржишта каве. Са тржишта каве из Рио де Жанеира јављају о мирној тенденцији; на стоваришту је било 579.000 џакова, довоз је био 57.000. Продато за Сједињене Државе 27.000 џакова, за Европу 12.000. Отправљено лађама за Сједињене Државе 37.000, за Немачку 2000, за Француску 11.000 и за остале државе у Европи 500 џакова. — На тржишту каве у Сантосу тенденција чврста. Прошлонедељни довоз 121.000. Продато за Сједињене Државе 30.000, за Европу 90.000. Отправљено је лађама за Сједињене Државе 43.000, за Немачку 36.000, за Француску 66.000. Са тржишта из Викторије отправљено је за Сједињене Државе свега 5000 џакова.

Државни дуг Енглеске. Укупан енглески државни дуг при крају 1901—1902. године износи 768,443.986 ливара стерлинга, од којих је 757,911.107 ливара стерлинга у консолидованом дугу. При крају 1899. г. укупан дуг Енглеске износио је 635,040.905 ливара стерлинга, и благодарећи јужно-афричком рату он се је увећао за 112,870.202 ливара стерлинга, или за 2 милијарде, 821,755.920 динара. За саму 1901—1902. г. дуг се увећао са 62,712.508 ливара стерлинга, или за једну милијарду 567,812.700 динара.

Брзојави „Застави.“

Стигли 20. децембра.

Будимпешта. Министар-председник Сел у своме говору на нову годину, одговорио је на поздрав чланова владине странке ово: — Долазим из битке. Још је пушчани прах на мени. Али у тој борби није било победиоца и побеђеног. Али има успеха по обе стране. Ако има побеђеног, побеђене су препреке. А победила је мисао, да Угарска и Аустрија, које имају заједничког владара, треба да живе у заједници.

Резултат преговара саопштиће министар сабору и држи, да ће сабор бити задовољан. Још је рекао, да још није дошло до споразума, он би радио на томе, да у Угарској настане ђумручка и економска самосталност.

Трговина.

НОВИ САД, 20. децембра 1902. г. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. 70—— н. Пшеница средња 7 ф. 40—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. 10—30 н. Кукуруз у зрну стари 6 ф. 50—70 н. у зрну нови 5 ф. 60—80 у клипу — ф. ——— н. Маст 64 фор. Сланина сува 64 фор. дебела пушена 64 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—44 нов.	живе	
„ средњи . .	38—40 нов.		
„ лаки . . .	36—37 нов.		

Све од 1 килограма.

Теоци .	38—40 нов.	по клгр.
Јагњци	———	по пару фор.
Овци .	8—16	по пару фор.

*

Стање воде под Новим Садом.

19. децембра било је	2·38 мет.
20. децембра било је	2·47 мет.

*

Због римокатоличке Нове Године изостаје пештански берзански извештај.

Ред зимње жељезничке вожње.

Важи од 1. октобра 1902. год. до даље наредбе.

Нови Сад — Сомбор — Баја

Станице		Особ. вл. 6101	Особ. вл. 6103	Мош. вл. 6113	Мош. вл. 6111
Нови Сад	пол.	2·45	7·55	1·40	
Гајдобра	дол.	4·04	9·07	3·29	
„	пол.	4·05	9·09	3·50	
Хоџаци	дол.	5·00	10·01	5·00	
„	пол.	5·02	10·02	5·21	
Сомбор	дол.	6·20	11·18	7·00	
„	пол.	7·05			4·05
Баја	дол.	9·15			6·50

Баја — Сомбор — Нови Сад

Станице		Мош. вл. 6114	Мош. вл. 6112	Особ. вл. 6104	Особ. вл. 6102
Баја	пол.		4·00		1·15
Сомбор	дол.		6·25		3·23
„	пол.	2·25		6·51	3·51
Хоџаци	дол.	3·55		8·09	5·10
„	пол.	4·05		8·10	5·12
Гајдобра	дол.	5·16		9·05	6·07
„	пол.	5·40		9·16	6·09
Нови Сад	дол.	7·13		10·31	7·25

Примедба. Црним линијама заокружено значи ноћно доба, а рачуна се од 6 с. у вече, до 6 с. у јутру.

МАЈСКИ САБОР

(1902.)

НАПИСАО

ЈАША ТОМИЋ.

Књига је преко 10 штампаних табака (164 стране). Цена јој је 40 потура. Препродавци имају 33%.

Поручбине се шаљу на адресу

Коста Лера

Нови Сад.

СРЕЋА ИВАНА ЗАБОРАВЉЕНОГА.

Прича Немирковића-Данченка. (3)

V.

Иван Збогомостај није могао да сахрани Аљутину матер, јер није имао ашова. Морао се задовољити тиме, да довуче суварак, јелове гране и камење, и да њима покрије мртво тело јадне просјакиње. Девојка му је хтела испрва да задржи руке, али на његов строги укор сакрила се чак у једну јаругу и извирујући оданде горко је плакала, док је он свој посао довршавао.

„Но, шта урлаш?“ рече јој да би је утешио.

„Бојим се за мајку.“

„Твоја је мати мртва, она се неће више вратити.“

„Како може бити мртва?“

„Јел', зар није нико код вас умро?“

„О јесте, ја Андрон, њега је драги Бог к себи узео.“

„Но, онда је драги Бог и твоју мајку к себи узео. Може бити, да ју треба.“

„Ми смо имали и бељца“ рече дете. „Драги Бог је и њега узео. Па када ће и мене узети?“

Стари је дуго гледао у дете и обузе га нешто као саучешће: „за тебе је још рано,“ рече мрачно.

„Али шта ћу да радим без мајке?“ И опет је његов прст држала у својој ручици.

„Не бој се, ја ћу остати код тебе. Теби несме нико ништа учинити, ја имам пушку.

Стари је откинуо два вита прута и са шибљем их привезао да су имали вид простог крста. „Сад је мајчин гроб готов, моли се Богу, Аљута, па ћемо ићи.“

„Ја неумем Богу га се молим, мати ме није никад научила Умем да кажем: „Дај ми парче хлеба у име Исусово.“

„Зар још никад ниси била у цркви?“

„Не, ја и мати стајали смо увек пред црквени врати кад су људи излазили, и викали смо: Добри људи, дајте нам хлеба за љубав Исуса, ми нисмо већ од два дана ништа јели “

„Па, тада драги Бог и неможе од тебе ништа боље исчекивати сиромашни црвићу,“ рече Иван, пријатељски је гладећи.“ Он ће већ једно око затворити. Прекрсти се и пољуби овај крст. Тако је добро. А сад реци: Господе, смилуј се њеној сиротој души!“

„Господе, смилуј се њеној сиротој души,“ промуцало је дете.

„Сад напред! Немамо времена за зазјавање.

Тек у вече стигао је Иван са уморним дететом на рукама до једне мале насеобине. Чекао је, док се није смркло и кроз прозор се засијала светлост. А пси као да су у њему мирисали лопова, нададоше ужасну дреку. Аљута, која је дремала наслоњена на његов образ, трже се плакајући од страха; опоменуо је сурово да буде мирна и приближио се последњој колеби, која је лежала са свим крај шуме.

„Ко лупа? Јел, Хришћанин?“ запитао је један женски глас.

„Хоћете ли ме примити на конак? Уморио сам се страшно вукући ову.“ Показао је дете, чија је главица опет била пала на његова рамена; њега самог тешко да би и пустили унутра.

„Уђи само; али не узми за зло, за јело немамо ништа, ни сами немамо шта да загриземо.“

„Ја имам новаца, кад бих само могао што добити да купим...“

„Је ли то твоја девојка? како је уморно, то мало анђелче.“

„Не, она није моја; шта би и радио ловац са дететом? Тако ми је пала у део. Мати јој је у шуми умрла, а ја сам је задржао, пре но што би је вуци појели. Можда ће је неко узети себи. Девојче је здраво и зове се Аљута.“

„Та ко да је узме. Та и ми једва да имамо наш го живот. Мораш је код полиције у првој вароши пријавити или отићи с њом к хетману.“

Али Иван није волео ни у варош да иде а још мање сеоском хетману. „Пошто те је сиротиц: Бог мени послао, то и остани код мене,“ рече Иван. „Нећемо нас обоје, пропасти у шуми. Нећеш ли се бојати, кад у шуми буде нешто стењало и урлало?“

„Кад си ти, деда уз мене, није ме ништа страх. Ти имаш пушку и можеш све вуке поубијати.“

И при овом детињем брбмљању водрило се све више и више мргодно лице робијашево.

VI.

Шума ћути. Свака гранчица, сваки листак почива црквеном тишином. Изгледало је, као да се у азурној висини невиђено догађа нешто чудесно и земља немирује у свечаној побожности. Птичице се сакриле у жбуње, ни веверица се није дала видети. Жега је продрла чак и шумски хлад, хладовина је само у провалијама, где страшљиво ромори мали поточић преко песковитог тла, и где је измамио таман облачак мирисне траве. Па тек цвеће на одсеку, црвено, жуто, бело и плаво, једно лепше од другог. Преплета се у разна ткива, прикупља се у шарене круне или се појединце успиње на брежуљак, и од горе гордо застиђено гледа доле на мирну ливаду. Некоје се радознало испружило у ваздух на својој виткој стаблици, друго је стидљиво спустило своју главицу. Бокор дивље руже почео је отварати своје цветове као жудне уснице, које не моту доста да се надишу. У овом величанственом храму диже се мирисни тамјан са хиљаду жртвених олтара — а горе у висини продужава се тајанствена свечаност, а сунце сјаји и блиста се као златан пехар у рукама невидимог првосвештеника.

Само из једног закутка одјекује загушљиви смеј. Аљуту је тешко упознати. Бледо лице јој је сунцем опаљено, очи јој се сјаје а устанца се непрестано осмешкују. И осмех би јој радо прешао у гласно смејање, да се дете није бојало, да „деду“ не пробуди. *Овај је изабрао себи* хладовито местанце на нотоку и спава, са шубаром под главом, као сит матори вук. Аљута је била баш цветиће бацале на њега. Мала бубa била је из круне измилела а дете је са заустављеним дахом посматрало њено кретање. Бубица се вешто вијугала на једном подужем влату, падала је доле у круну, опет се пењала горе са својим нежним крилима и села је на послетку старцу на нос. Девојче сад није могло више да буде мирно, морало је гласно да се смеје и ручицама да тапше.

(Наставиће се.)

Књижевни прикази.

Финансијски преглед. Лист за финансијска знања и службу. (Орган министарства финансија.) Година четврта. Књига петнаеста. Свеска за октобар и новембар 1902. Уредник С. Р. Кукић, вршилац дужности начелника народне управе. — „Финансијски преглед“ излази месечно, и стаје за Србију 20 динара, а за иностранство 30 динара у злату, на годину. — Београд, Доситије Обрадовић, Штампарија Аце М. Станојевића. 1902.

Још се може добити

„РАД“

календар за 1903. год.

ЦЕНА: 35 новч. = 70 потура.

Препродавци имају рабат

33 1/3 %

Поручбине треба упутити на потписанога.

Коста Лера

Нови Сад.

Hirdetmény.

Az országos selyemtenyésztési felügyelőség népiesen írt munkáit szerb nyelven is közrebocsátani óhajtván, felkérjük azokat, kik ezen müvek népies forditására megfelelő gyakorlattal birnak s arra válalkozni hajlandók, ezt an országos selyemtenyesztési felügyeleségnek Szegszárdra bejelenteni s egyszersmind felemliteni, hogy a forditást nyomtattot ivenkint mennyiért hajlandók eszközölni; megjegyezvén, hogy a művek nyomtattása Budapesten történik s az ilető forditó köteles lesz a correcturát is végezni.

861 3—3 M. kir. országos selyemt. felügyeleség.

ОГЛАС.

Из фамилијарних одношаја продајем својих у селу и манастиру Крушедолу налазећих се

35 ЈУТАРА ЗЕМЉЕ

из слободне руке уз повољне увјете.

Иста земља се сада комасира па купац добиће исту у јесен у једном комаду. Упитати се код поседнице кр. поштарке у Иригу (Срем). 849 2—2

Брезови балзам дра Ф. Ленђела.

Сам брезови сок по себи је неискаван за одржавање лепоте, кад се с дрвета узме и онако природан употреби, па је и употребљаван вољда од времена како се човештво памти. Но проналазач је од њега направио балзам, који напредно утиче на човекову лепоту и одржавање исте.

Како се тим балзамом намаже лице, то се одмах с њега очисте равне флеке и нечистота и лице се очисти, па добије своју лепу и светлу боју, а при том постаје свежије и нежније.

Овај балзам углади боре које се смежурају, углади рапе од богиња и кожу подмлади, те ова буде бела и нежна, очисти флеке, младеже, брадавице и други прираст. Једна боца са упутством кошта 1 фор. 50 новчића.

*** Брезови сапун дра Ленђела ***

врло пријатан препарат за кожу. Једно парче 60 новчића. Може се добити у свима већим апотекама. Главно стовариште у Будимпешти Josef Török Apotheke III. Király utcza. 715 4—13

трахино и Камембер сир

Калифорнијских шљива, бресака

и кајсија, јегуља

Минхенско Шпатен пиво у флашама,

Нова пиринча, фина зејтина

каве.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица бр. 27.

Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина:

Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тј. са спахилука надвојводе Албрехта.

Дебрецинске и енглеске месните сланине.

Минералне воде. 751 8—

ШАЉЕМО СВАКОМ НА ЗАХТЕВАЊЕ О НАШЕМ ТРОШКУ

бадава

НАШ НАЈНОВИЈИ ИЛУСТРОВАНИ

ПОПИС КЊИГА (каталог)

са 100 слика припознатих српских песника и књижевника.

У овом „Попису“ налази се богат избор:

преко 1800 разних дела.

Народних и вештачких песама, романа, приповедака и других забавних и поучних књига — на којима дајемо

50% рабата

у књигама.

Српска издавачка књижарница и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

829 4—10 код „Св. САВЕ“

Нови Сад, децембра 1902.

ЗА БОЖИЋНЕ ПРАЗНИКЕ.

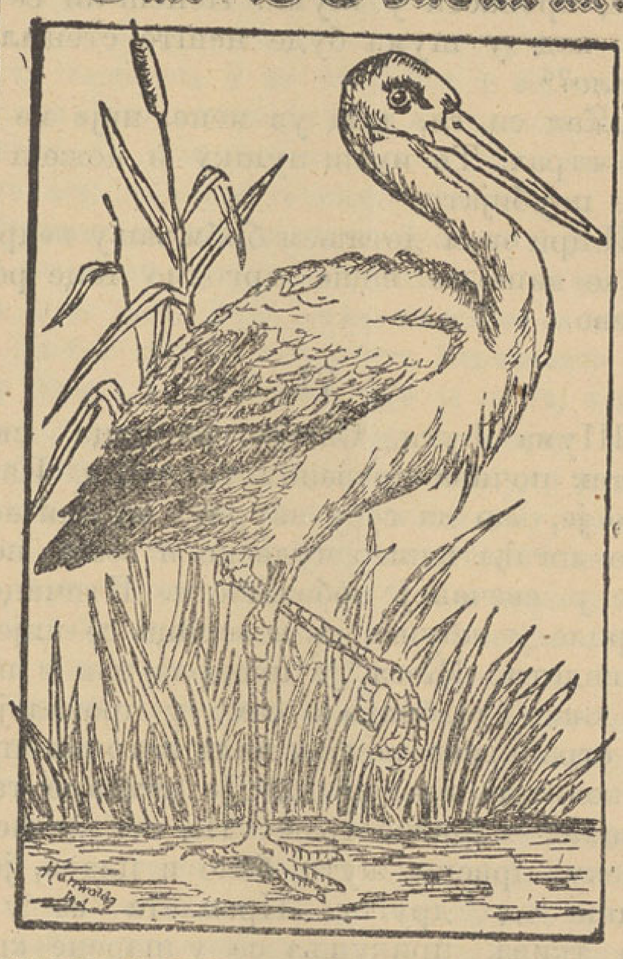

НОВО!

У огромном избору новитета.

Шешира »Ита«

и прави енглески

кошуља, краватни, крогнова,

за госпође и госпођице

● БЛУЗА сваке врсте, ●

НОВО!

сукања, шалова,

мидера, рукавица

и све врсте

НОВО!

РУЧНИХ РАДОВА

добија се само код

С. КОВАЧА,

у трговини код „Роде“

У НОВОМЕ САДУ.

857 2—2

Само укусно и зајамчено потпуно суво покућство.

Творница покућства и радионица за декорирање

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

горњем граду, Капуцинска улица бр. 4. **У ОСЕКУ** и Куен-Хедерваријев трг број 6.

Подружнице у Винковцима и у Вировитици.

препоручују **уз још јефтиније цене него до сад**

свој велики избор најефтиниијег до најфиниијег покућства сваке врсте.

Само укусно и зајемчено потпуно суво покућство.

Уз још јефтиније цене него до сад.

Извадак из главног ценика:

1 Шифонер, орман по старонемачком слогу, са 2 врата, ораховина . . . . . од К 48 па горе
1 кревет, по старонемачком слогу од ораховине . . . . од К 40 па горе
1 ноћни орманчић, по старонемачком слогу, са мраморном плочом . . . . . од К 20 па горе
1 потпуно уређена спаваћа соба по старонемачком слогу састојећа се из 2 шифонера, 2 кревета, 2 ноћна орманчића, 1 умиваоник са казалом, све од ораховине, са тамно-мраморном плочом . . . . . од К 208 па горе
1 потпуно уређена спаваћа соба у ренаисанце-слогу, са богатим резбариама . . . . . од К 310 па горе
1 потпуно уређена спаваћа соба, у француском барок-или у „Сецесион“-слогу . . . . . К 550 па горе
1 појница (Credenz) од ораховине, са мраморном плочом . . . К 8 па горе
1 појница (Credenz) у старонемачком слогу 150 цм. велика веома богато урезана са настављеним орманчићем и тамномраморном плочом . . . . од К 110 па горе
1 благоваоница у Ренаисанце-слогу, од ораховине, урезбана, у првој каквоћи, састојећа се из 1 вел. појнице (Credenz) са мраморном плочом, 1 ормана са великим казалом и мраморном плочом, 1 стола на пера, 6 кожнат. столица, 1 урес. лежјака (диван), превучен са најфинијом Дагхестану и урешен баршуном К 400 па горе
1 благоваоница, потпуно уређена као и горња, у енглеском или француз. барок-слогу . . од К 700 па горе
1 благоваоница у најфинијем барок-слогу са орманчићем на ступовима, од ам. ораховине од К 1000 па горе
1 лежјак (диван), по старонемачком слогу покривен са најфинијим сагом . . . . . од К 100 на горе
1 уресни лежај (диван) превучен најфинијем Дагхестану, превучен паршуном . . . . од К 150 на горе
1 гарнитура намјештаја за дворане, у модерној фазони, из 1 лежјака (канапе), 4 наслоњача (фаутеуилс) и 2 столца од К 180 на горе

Политирано покућство јефтиније него другдје. Велико складиште слика, огледала, сагова, завеса и дечјих колица.

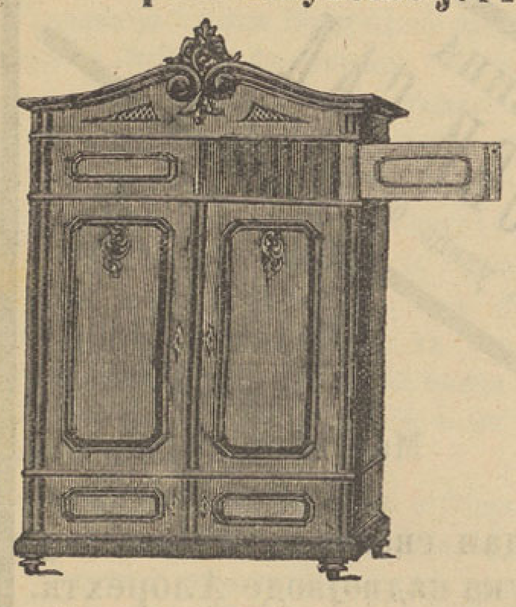

Патентирана новост.

Свака спаваћа соба **може се искључиво само код нас набавити** са патентираним орманима и то место ладице доле на орману **горе двоја врата**. Иста новост је врло пробитачна, премда је горњи део ормана 35 центиметара висок, те се могу веће ствари унутра држати као н. пр. мушки и женски шешири и т. д.

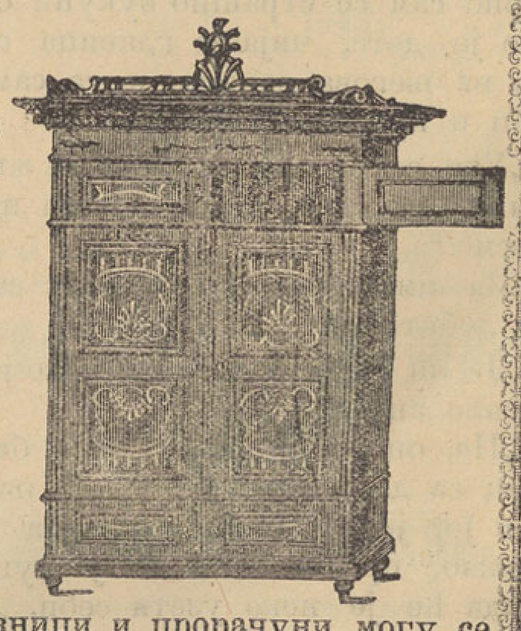

Творница покућства, тапетарска радионица, те радионица за декорације, произвађа најфиније покућство у свим слоговима и по предложеним цртежима, у Шамчевој улици бр. 16.

Примају се за тапетирање цели станови, те се радње јефтино обављају. — Ценовници и прорачуни могу се бесплатно добити са плаћеном поштарином. — У случају већих потреба шаљемо нашега путника са потпуном збирком узорака и огледака, у јасно приказујућим сликама.

828 5—12

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.